

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
külső szénutca Sikó-ház, 36 számmal.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Évnyegyedekint 3, félre 6 pfr. külföldre évfolyamok 4 pfr.
Megjelenik a K. Közlöny minden Keddén, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetsek minden egyes hirdetés után 10 pfr bélyegdíj és minden négyhavas egy sor után
számítandó 4 pfr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyalók u. m. előzetes, hirdetések, reklamációk sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

EGY KULCS JOBLÉTÜNKHEZ.

Ha a társasélet műfolyamára egy futó pillanatot vetünk, nem nagy világismeret- vagy életbölcsesség kívántatik, hogy állásuk, miként a nagyszerű folyam egy maga nagy mentében, mint az őt alkotó millió kicsin részek: az emberek, ha bár nagyon különböző irányban, de egy bizonyos cél felé törekednek, és e cél: a jólét. A természet ura másként teremte a földi lét utait, hogysem itten a jólét tökéletes elérésére juthatnánk, hanem annak megközelítésére, a szüntelen jobblétre törekvést annyira lényünkbe helyezé, hogy arra ösztönszerűleg tör minden még az élet valódi céljaira soha se is gondolt, s talán gondolkodni nem is tudó egyéniség is. Azonban a jólét nagyon is viszonyos valami lévén, annak hol és mibeni föllelése, valamint az arra vezető ösvények megválasztása is mindig — az Istenségtől oly különböző természetű és hajlammal teremtett egyének elve, természeti ösztöne, életnézete, s számtalan más körülményektől — válik függővé. — Azért mindnyájunkat bizonyos egyén által boldognak vélt egyforma állapotba helyezni, teljesleg egyenlősíteni, avagy előnkbe ugyanazon egy ösvényt tűzve, úgy szólván egy ráma huzni akarni, annyi: mint a teremő műveit lerontani vagy azt átalakítani szándékolt törekvés. Ilyeszerű eszmék — bár az újabb időkben gyakran fölmerültek — csak beteges agyrem szüleményeinek tekinthetők, melyek a józan ész gyakorlati törvényei előtt egy kis utángondolás után azonnal semmiségbe dőlnek. — De van a jólétre törekvésnek egy kelleke, melyre földi pályánk futásában mindnyájunknak egyformán mulhatlan szüksége volna, s mely nélkül bármily szempontból vagy ösztönből választott ösvényen nemcsak haladhatást, hanem még az ösvény fölhaladást is képtelennek hisszük, és ez: a világosság. Kinek hályog van szemén, lehetetlen hogy lássa, s látása által észlelje, melyik a rá nézve célra vezető ösvény. Az erre szükségelt világosság hát az, minek megszerzésére az emberiség bármely tagjának egyenlőn törekedni kellene! . . . Egy szemle a nagy világra, de közelebről csak a mi hazánkra éppen elegendő arra, hogy egy a műveltségnek csak kezdő fokán álló egyéniség is méltán elmondhassa: hogy hazánk népességének nagy része még sötétben tapogatózik, szellemi világa semmi — s magától nem gondolkodva s más által se tanítatva — a jólét eszközeiről, csupán az idő által már annyira elavított szokások, ez pedig a pillanat vak ösztöne után

intézi lépteit. . . Már pedig ha áll, mint talán senki se kételkedik: hogy csak az egyesek jólétének alapján épülhet föl a közös, s ha erre szükségeltetik a világosság vagy más szókkal a művelődés, a polgárisodás, úgy ha az idő és körülményeink által már annyira égető szükségé vált anyagi jobblétünket eszközölni akarjuk, igyekeznünk kell a világosságot, a polgárisodást a társaság alsóbb rétegeire is kiterjeszteni. . . . Igen sok, a jelen állásunkat javítani szándékolt, s létrejohatásokkal azt tenni is képes terveket tartalmazó cikkek jelentek meg már e lap — mint hazánk érdekeit kiválólag szem előtt tartó lap — hasábjain. A teendőink bajok baja, társulási szellem, és az oly égető szükségé vált tagosítás feletti elmélkedések, mint megannyi orvosszere a jelen beteges állapotnak, vagy vezéresszavak szolgálhatnak a jövőbe. Azonban én úgy hiszem — hogy ha eddigi kevés tapasztalatom nem csal — hogy ezen cikkeket leginkább oly egyének olvasták és olvassák át, kik azoknak helyességéről nem kétkedtek, kik a tagosítást jelen állapotunk javulása sine qua non-jának tekintik, azon tömeg pedig, kikből állunk, s kiket, mint hajdan, ignorálni többé nem lehet, nem tud mit se felőlük. Ezen kellene hát segíteni! . . . Tekintsünk csak a szomszéd testvérhazára! ott már mindjárt másként áll a dolog. Nincs helység, nincs falu talán, melybe valamely hírlap ne járna. A mostani hírlapok nagy része fölfogva hivatásukat, főként hazánk belviszonyait tárgyalják, úgy vannak irva, hogy azoknak legalább egy részét a kisebb műveltségű polgár is megértheti. A néptanítók azon része, kik hivatásukat átértékték, s annak megfelelni is akarnak, a köznép érdekeit közvetlen tárgyaló elmélkedéseket, új találmányokat sat. felolvassák, értelmezik, s azoknak elfogadására a népet előkészítik. — Magyarhon és Erdélynek vagyonsodása s ezzel egybekapcsolt jobbléte a földművelés, s ezzel egybekötött gazdaságat felvirágzásától függ. — Testvérhazánk ezt át is érteni látszott, mert a gazdaságban nemcsak a külföld jeles találmányait követi, de magában is új találmányok, jeles vállalatok keletkeznek, melyeket az eddig sok szér iránt némi érdeklődéssel viseltető osztály is hatalmasan kezd pártolni, s ez által az átalakulást, a jobbléte buzgón mozditja előre. Ezt kellene tenni mi nálunk is mulhatlanul. — Nem elég valaminek helyességét elismerni, annak valóban létrejohatását erőnkhez képest a sors által számunkra kimért körben tényleg is előmozdítani kötelességünk. — Ha a mi tisztelt néptanítóink minden faluba legalább egy pár lapot társulás útján is hordatnának, s

azokból a nép anyagi viszonyait tárgyaló elméleteket legalább vasárnap délutánként, midőn a nép a templom előtt ásitozva unja magát, vagy unalmában a korcsmába megyen, felolvasnák, értelmeznék, azoknak hasznossága felől meggyőzni kívánnák, úgy apránként megismerkedve a nép az újításokkal, azokról egymásközt beszélgetve, még gondolkodva is átkedzenék látni helyességét, megkezdnék érteni valahára érdekeit, s idővel ha későbbre is, megérthetnék: hogy mint Amerikában a földmívelő az ekaszarva mellett olvassa a viszonyait tárgyaló, s érdekeit szüntelen előmozdítani törekvő hírlapokat. — Így és csak így derülhet föl hazánkra is egyszer már a szellemi világosság oly ohajtandó hajnala! — Most fél a nép minden újítástól. A nadrágost, mint miveltebb embert, ellenének tekint. Azt hiszi, mit az mond vagy mit újítani akar, az mind roszára válik. — Legyenek csak ők is miveltebbek, kezdjenek csak olvasni, vagy mig ezt egy nevelését ezután talán jobban kapandó ivadék maga tehetné — kezdjék csak nekik olvasni s magyarázni, s a mi kivétel egyes által oly újítást, a néptanító s a faluban lévő miveltebb egyének létre is hozni, rövid időn tapasztalni fogjuk: hogy a nép között vannak értelmes egyének, kik követni fognak, kik az oly nélkülözhetlen újításainkban többé nem elleneink, de tagtársaink lesznek. Mert én azt hiszem, hogy jobblétünk létrejohatásának fő és kiharadhatatlan kulcsa a polgárisodás.

JENŐ.

IPARSZABADSÁG.

II.

A czéh szó már magában foglalja azon elvet, miszerint a törvény egy külön osztály kenyerkeresetét a többiek rovására biztosítja. Ha viszonyosságban alapul, úgy igen helyes. De miért legyen éppen csak a kereskedő és mesterember kenyerkeresete törvény által — a mennyire leheletséges — tilalmi czéhszabályokkal benn az áldadalomban biztosítva? A világért sem akarjuk a kereskedésnek és iparnak valamely nemzetre való üdvös befolyását tagadni; sőt ellenkezőleg nyíltan valljuk, hogy fejlődését mindenképpen eszközölni az áldadalom főfeladata; de azt is állítjuk, hogy sem a kereskedés sem az ipar nem virágozhatik, mig a czéheknek törvényes tilalmi megszorító joguk lesz.

Czéhhé mesteremberek, kereskedők vagy iparosok

SAPHIRA.

Roszorozott pályamű.

Irta

HALMÁGYI SÁNDOR.

II.

S z i d ó n i a.

(Folytatás.)*

... A kert mélyében lassanként távozó lányka szomorú danája, a mint Isten tudja merre ballagott, mind halkabb-halkabb lön, mig végre az utolsó versszak ismétlése után

... Oh ha volnék szabad szellő,
Kit földi terh nem nyűgözhet?...
Felszállanék lengedezve
Fel az égbe... fel az égbe...
S ott maradnék mind örökre,
Mind örökre!...

egészen elhalt a lány, panaszos hang, s utána oly pusztá, üres csendesség következett, mintha a föld e legnemesb lakója anyagi honába szállva, elköltözése után csak kiellen pusztaságot hagyott volna hátra. Midőn a karcus, lange alak az utolsó bokornál eltűnt, s a távolság a mélabús hangot lassanként elnyelvén, az ének egészen megszűnt, élénk képzelődésű hűsünknek valóban úgy tetszett, mintha minden élet kihalt volna körülötte és soha se érezte magát ily egyedül, elhagyatva.

— Oh ne hagyj el még... ne hagyj el

*) Lásd a Kolozsv. Közl. 106-dik számát.

ily hamar! . . . S z i d ó n i a . . . szép csillagom . . . vezérő szerencseszavak! — sohajtá, karjait egy ábrándkép után terjesztve ki, a mely lelki szemek kápráztatták.

De sohajra csak siri némaság felelt, s ez végképp elszomorította őt; csüggedten lépett ki komor toronyszobájából az ajtó előtti erkélyre, mely a kert felett függött, s a marosparti ligetekre a zöld lombátorok fölött gyönyörű kilátást nyújtott; azonban sehöl egy lelket se látva, végig sietett a kőgő főtornácra, le a lépcsőn, s az udvaron diszlo körísa nagy ernyője alatt egy pillanatra megállva, kíváncsian kezdé vizsgálni e sajátos, ódon épület, a mely oly elhagyatottnak tetszett, mint-ha lakói kihaltak volna belőle.

Viharosított, hasadozott, barna falak meredeztek előtte rozzant, mohos zsindefedéllel, a mely csak Isten kegyelméből állott még a magas, redves szarufalakon; néhol már egészen be is volt horpadva; a szalmával bedugdosott sok apró lyuk meg úgy tarkált rajta, mint hitvány darócok a mindenféle színű, sok apró folt, s ez még rongyosabb kinézetet kölcsönözött az egésznek. Csoda, hogy az esteli vihar nem csapta le az udvar közepére onnan felülről, a honnan különben is lekíváncozni látszott. — A földszinten sötét szobák tántogtak az udvarra, ablak és ajtó nélkül; a függő főtornác ernyőt képezvén fölöttük, egyetlen nap sugar se süthetett oda be, világosságot lovelli szét. Oly nyomasztóan hatott a kedélyre ez üres, felhagyott termek látása, a melyekben gyászos éj és siri csend honolt. — Az emeletről a falban mélyen fekvő, köröstélyos, szűk ablakok néztek alá hatszegű, apró, homályos üvegmezékkel, s az avult, hosszú tornác végénél az előrugó kőfalán át egy lörészhez hasonló nyilat szolgált a csendes, zajtalan, félreestő utcára.

Azonban Márk házában leginkább feleségé kíváncsiságát azon bástyaszerű töredék, a melyben az ódon épület végződött. Közelebről kezdé azt vizsgálni már csak azért is, mert a mint észrevette, ő éppen e torony feletti szobában halt, s im a fal domborulatának kezdeténél egy óvatossan rejtőzködő rozsdás vasajtóra bukkant, a mely azonban roppant lakattal volt elzárva. E rejtelmes bejárat felett egy szépen kifaragott vörös márványköre: MCCCXLVIII vala véve, s fél ölnyre felette két kerek szelelőlyuk tántogott, a melyeken egyszer is mászszor is sok füst tödülhatott ki onnan belülről, mert a fal körülötte egészen el volt lepve a koromtól.

Ki építhette e klastroszerű, de egyszerű vármintára védelmi előreszámitással tervezett házat, s hogyan került az a vén Boncza birtokába; ki legyen ez az öreg nemes, a ki anyagi leányával e dűledező, rideg falak közé temetkezett; mit jelent az ijesztő füst, melynek nyoma a bástya falán árnyallik és a szörnyű elhagyatottság, a mely e köröskörül magas falakkal különzart udvaron honolt? mindezek oly kérdések valának, a melyekre magyarországi jövővénünk nem adhatott magának határozott feleletet. Csak sejté, a mit határozottan szeretett volna tudni, s ez bizonyos szorongást, kellemetlen, rosz előérzetet ébresztett gyanakodó lelkében.

De im a bástya tömszomszédjában a magas falkerítésen, a melyen át egy százados díofa küldő lombos ágait a ház belsejébe tekinteni, most egy ajtót pillantott meg, a mely félíg feltárva lévén, szabad belátást és tetszés szerinti bemenetet engedett az elhagyatott kertbe. Ez ajtót bizonyosan S z i d ó n i a felelte nyitva, gondola, s egyszerre ismét visszacsendült lelkében a lányka mélabús danája és a komor épület és

szomorú környéke által okozott kellemetlen benyomások egy pillanat alatt eltöröltek.

Gyorsan belépett és egész mohón véve a dolgot, sebes léptekkel nyomult mind beljebb az elhanyagolt kert összevisszanőtt fáiak sötét árnyában és a mint a remény, hogy talán találkozni fog e kedves gyermekhölgyggyel, mind tovább-tovább csalogatta, lassanként ismét visszazsárolt kedélyének tükrére az édes remegés, a kéjes habozás, a mit fiatal lelkének a regényes képzelődés enyhe szélfulmával szokott keltetni. A komor hanykódás, a mit meglepetés, bámulat és ki nem elégitett kíváncsiság okozának, végképp megszűnt és mélyen elmerülvén andalító gondolatok világába, a paradicsom kertébe áldotta magát.

E perczben oly lágyan, halkan és fátyolosan, mintha a föld alól jött volna minden hang, ismét kivehető lön a méla dal, s bár a távoli ének alig volt erősebb egy kis méhecske egyhangú, halk zsongásánál, Márkházi kevesebb se kétkedett, hogy az S z i d ó n i a kis kebléből szállott ki, s rózsás ajkairól lépett a szellő hátára, mely azt töredezetten meghozá neki.

— És ha a föld legmélyebb rejtekébe kellene szállanom utána, vagy ha a világvégeig hasztalan bolyonganék, e hangot mégis követném! . . . mégis követném! — rebegé leírhatlan üdvértől lelkesülve.

S rövid feszült hallgatóság után, mialatt lélekzetét is elfojtá, csak hogy jobban megkülönböztethesse az irányt, a merről a hangokat érkezni vélte, megindult, de oly gyorsan és elszántan, hogy tán ha egy üserdő nőtt volna elibe, mégis tört volna előre.

Mérges bogyókát termő vadnövények, sűrű tovises bokrok és roppant törzsű nagy öreg gyümölcsfák között sötét lombátor alatt törtette előre, jó darab helyet hagyott hátra, midőn a dal egészen közelében csendült meg;

azért egyesültek, hogy saját iparüzletük, saját oeconomicai s polgári állásuk számára (ennél fogva mások rovására) bizonyos előnyöket biztosítsanak. A cézhéknyszt azon megszorítások teszik, melyek alá a céh ipartársai vetk és melyek más nem céhtársaknak az ő (?) üzletük gyakorlásától eltiltást eszközlik. Ez a különbség a céhek és részvényeken alakuló szabad társulatok között; ezek is céhhé válnak, mielőtt oly jogot nyernek az álladalomtól, mely szerint azon városban, vagy tartományban ugyan az általuk folytatott üzlettel való versenyzésre más társulat nem alakulhat; ámbar ilyenkor is roppant nagy a különbség; mert a kiváltságolt társulat tagjai részvényőket legalább más nem részvényesre is átruházhatják. Azt akarják állítani, hogy van szabad és nem-szabad (z) céh; mind a kettő zárt; mert az alábbiaknál is az újonnan belépő eleibe annyi akadályt gördítenek, miszerint maga Sonnenfels a tilalmi rendszer védője par excellence is bévallotta, hogy nincsenek nem-zárt céhek. Az európai népek háztartásában a céhek a legelavultabb intézményekhez tartoznak. Oly időben veték eredetüket, hol az egyén keveset számított, ha nagy vagyonra nem volt; hol egyesülésben, testületekben biztonságot és politikai fontosságot lenni igyekeztek; oly időben, hol a rendező és oltalmazó központi erő a társadalomban se kifejlődve se megerősödve nem volt; a társadalom oly fejlődési korszakában, melyet nem a jog, hanem az előjogok és kiváltságok idejének nevezhetünk. A céhek által gyakorolt autonomia következtében csak hamar az egyedáruskodó szellem is lábra kapott és a céhtársak állásuk előnyeit mások kirekesztése és megszorítása segítségével szilárdították és... szaporították. Világos, hogy e fonáság nyomasztólag hatott s hat a fogyasztó közönségre s egyuttal az ipar- s kereskedelmi ügy fejlődését akadályozó okok legfőbbike. Innen a folytonos és igazságos panaszok a céhügy ellen és a több oldalról még pedig a legméltóbban nyilvánított ohajtás annak teljes megszüntetése iránt. Meglehet, ha a városokat külön meg fogják kérdeni, azt fogják válaszolni, hogy az eltérés nem kívánatos; természetesen elég okot föl fognak hozni, de... egyetlen-egyet sem, mely egy... fagarast érne; mert „corvus corvo oculus non eruit.“ A céhek célja: befelé egyes mesterembereket meggátolni, hogy a többi céhestársaknak ne... ártassanak; kifelé azzal monopolizálni, hogy az egyes üzletek keresvesen szerezhettek, hogy „remekelésre“ költsék és mint kifosztott koldusok kezdenek a mesterség folytatásához. A legényeket méltán büntetik, ha „Strick“-eznek, mert ilyenkor dolgozni nem akarnak, hacsak a helytelen magas munkabért nem kapják, ez igazságos. De igazságos, valakit céhileg kényszeríteni, hogy a „májszter“-nek dolgozzék csak azért, hogy a nyereség nagyobb része ennek kezében maradjon, mert ő céhes „májszter“-? Miért nincs törvény, mely kiszabja, hogy Gunkel éppen oly áron készítsen frakkot, mint a Lerchenfeld elővárosi mester? Az oly törvény képtelenség lenne; a vevőtől függ, kitől vegyen, volenti non fit injuria; miért ne tarthasson azután a „májszter“ legénye le-

gényeket? hisz a kinek kedve lesz, mégis a „májszter“-nél készíttethet ruhát?

Az iparosnak, mesterembernek, kereskedőnek ügyessége, szorgalma, készítménye s kelméje minősége megjutányos árai biztossá kérését, ne pedig kényszerítő céhrendszerek, melyek éppen az által, mert egynehány-nak egyedáruskodó állását biztossítva, másokat, talán sokkal ügyesebbeket, keresetképtességekben gátolnak, — a céhknyszer védelmezőtől fölállított szabályokkal szemben homlokegyenest állanak.

Vajjon és mennyire van valamely helységben vagy városban kinézés elégséges keresetre, annak megítélését azokra kellene bízni, kik egyik városból a másikba költözködni akarnak, vagy mint bennszülöttek valamihez fogni akarnak, nekik leginkább tudni kell, megélhetnek-e vagy sem? A hatóságoknak tudósítást kell kérni a már meglévő céhes társaktól, ezek bizonyára ritkán mondanák, hogy ők magokra nem elégségesek. Ha csakugyan az állodalom föladata lenne, a céhesek keresetbiztossításáról gondoskodni, úgy az álladalomnak szintén arra is kellene ügyelni, hogy a fogyasztó közönség annyit vásároljon, miszerint a céhesek megélhessenek. Az álladalomnak a közönség izlésére is imperatív befolyást kellene gyakorolnia, mint-hogy a szükségletekben és divatban előforduló változások miatt mely iparos vagy kereskedő keresete veszélyeztetve lehet, éppen úgy mint más nem-céhes versenyzők miatt. Így p. o. ha a fonák céhrendszer logikainak mondható, az álladalom miért nem parancsolja, hogy a kádároktól mindig bizonyos mennyiségű hordókat kell venni, akár van bő szüret, akár nincsen? Miért nem parancsolja a törvény, hogy hajunkat most is poroztassuk, ámbar nem divat, mert különben a hajporkészítők nem fognak megélhetni? *)

A-nak van pénze; vagy ha pénze nincs van hitele; van kedve singes kereskedést nyitni; a céh nem engedi, mert A. nem inakodott céh-rendszerintileg, azaz nem takarította vagy három évig a segéd... csizmáját és nem septe kereskedelmileg a boltot. — B-nek Kolozsváron van singes kereskedése; kedve volna Vásárhelyen is egyet folytatni; nem lehet; az ipartörvény tiltja. A fodrász meg akarja tiltani a borbélynak a hajnyírást, ez annak a fogkihuzást s így tovább. Egyik képtelenség a másikat szűni. Már ha a status érdekében van a céheskedést tartani fenn; miért nincs törvény, hogy mezei gazda csak az lehessen, ki három évig béres volt; hogy jószágot csak az vehessen ki haszonbérbe, ki hat évig tisztartó volt, hisz ha ezek nem értik a mesterségüket, ők is megbuknak! vagy a földmivelő osztály nem ér e annyit mint a suster, szabó, ács, szűcs, kereskedő sat. céh? Ha nem, mi joguk lehessen ezeknek az álladalomtól prohibitív előnyöket igényelhetni? A földmivelő nem igényelheti; a ki jobb gabonát árul, előbb kap vevőt.

Y.-Z.

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Smyrna. (Vége.) Én egy Leonidas nevű ifjú emberrel mindjárt az első nap megismerkedtem, a kitől és még egy osztrák consulsági szolgálatbeli írnotól

*) L. Dr. Joseph Kudler „Die Grundlehren der Volkswirthschaft.“ Wien Braumüller und Seidel. 1846.

egy és más mesterségembe vágó tárgyakról tudakozódva, azt a kedvetlen választ kaptam, hogy Pátrásban semmi régiségi emlékek nincsenek; a várba ha felmegyek, egy gyönyörű kilátással leszek jutalmazva, ha nem restelem elmenni az udon épült görög székes egyházba. Hellásban szebb templomot nem fogok látni, ha a városon kívül sétálok, egy bő vizű kutat fogok találni, mit régen a csahatlan józ kutjának tartottak és hogy közel ezen kuthoz van a sz. András apostol nevével nevezett görög egyház: mindez nem sok! hanem már még is másszunk fel tehát fellegvárba és elmélkedjünk egy keveset róla és beszéljük elő, milyen volt az-az elragadó kilátás? ha már az ember fenn van a várban, nem mulat-hatja el, hogy egy pár szóval ne említsen valamit a lábai alatt fekvő városról is: ez, a mint az írárok szólnak, egy lacedaemoni Patreut nevű hős kalandor munkája volt, ki a már meglévő Aröe kicsiny városát falakkal felépítve, megerősítve, lakosokkal benépesítette és az em-lített Aröe helyett a maga nevét adván a városnak, Patrae neven lett ismeretes; hihetőleg ő építette a város feletti fellegvárat is; a város maga az achájai szövetség és a nem sokára békövetkezett római uralom koráig nevezetes befolyást nem gyakorolt Hellás közügyeire, de ekkor egyszerre az Augustus csudahatalma által, felépült, kiterjedett, benépesedett és csak hamar Görög-hon első rangú városa lett ipara és engedményezett előjogai által. A római birodalom kétfelé szakadása után, a bizánci császárokat uralta, kik alatt dux rangot viselt helybeli kormányzója, főleg 1204-dik év után, mely évben a frankok Konstantinápolyt elfoglalták, mely hercegeknek egyike 1408-ban eladta a várost a velenceieknek, kiktől azt az ozmánok vették el és ezeknek kezén maradt az újabb hellen forradalomig, a mikor is a nemzet kezére visszakerült.

A fellegvár a várostól éjszakra fekszik és elég jó karban áll; itten állott hajdan a Diána temploma és szobra, a Diána temploma kerítésén belül volt még a pá-nácháji Minerva temploma; itten volt még az első apostoli keresztény templom is; a vár falai között, miket a frankok és azután a törökök is jó karban kívánva tartani, építettek, tataroztak, sok ion és dor oszlop-fejezeket és töredezett márvány-köveket lehet látni. A kilátás a várból kiterjed dél-nyugatra a széles pátrási öböl felett Zante és Kephallénia távoli csucsaiig, a Kyllene is látszik ez irányban; éjszakra a korinthusi öböl el keskenyedése felett látszanak a szembe fekvő acarnaniai és setoliai hegyek, ez utolsó irányban ellátunk Naupactusig és a felette fekvő hegyekig.

A mostani új görög templom legnagyobb figyelmet érdemel nagyságáról, csinoságáról, a görög templomokban nem tapasztalható világosságáért és fekvéséért is, a mennyiben, mint Pátrásnak első egyháza, a város közepé táján, alkalmas nyílt és tágas helyre van építve.

Mint-hogy a mostani város a régi helyén feküdt, alkalmasint lehet a régi helyeket a mostaniakkal viszonyítani: hogy t. i. a hajdani piac a mostani város közepén fekhetett, a theatrum a piac déli részén, a Déméter Ceres temploma és berke pedig egész hibetőséggel, valamint a józ kut is, a Sz. András apostol egyháza mellett voltak, közel a tengerparthoz, a kut mintegy 18 percznyi távolra van a várostól, a raktáraktól délre, ezen józ-kut és

de a verssorok most oly sajátzerű bús szélszéllyel valának összevisszahányva:

Hogy ha én bogárka volnék,
Tarka-barka, kis bogárka...
Vagy ha én madárka lennék,
Szabad szárnyu kis madárka...

(Folytatjuk.)

Az erd. gazdas. egyesület jul. 28-ki közgyűlésén tartott beszédek és jelentések.

III.

A technikai szak titkáranak jelentése.

(Folytatás.)

4. Mint valódi nyeresémet, említjük fel az egyesület könyvtárát. A központi nemes casino gazdag könyvgyűjteményének gazdasági osztályát tekintélyes mennyiségben, magánosok szintén igen becses darabokat adományoztak egy egyesület kebelében megalapítandó könyvtár számára. Az egyesület multikori időszakából megmaradt kevés számú könyveket pénzerőnkhez képest, részint gazdasági lapok, folyóiratok, részint önálló gazdasági munkák beszerzésével növeljük, szaporítjuk. Gyűjteményünket közelebbről szabályszerűleg rendezni, s jegyzékét egy közelebbi alkalommal a t. közgyűlésnek bemutatni el nem mulatjuk.

Könyvtárunkról szólván, mint az egyesület szellemi mozgalmainak közvetítő organumát, a t. közgyűlés becses figyelmébe, részvétele s pártfogásába ajánljuk, egy év óta érdekes bel-

tartalommal megindított havi füzetünket. A havi füzetek a két első évben megjelentévalapok helyét foglalták el. Hivatásuk szerint az egyesület törekvéseit, munkásságát, haladásait — egy szóval, az egyesület működő beléletét a hazai közönség előtt időrend szerint feltárni, ugyanakkor a gazdasági közönség ohajtásainak képviselőjévé lenni. Valamint más, bármilyen irányú lap belterjes fejlődését, s tökéletesbülését a közönség meleg pártolásának köszönheti — éppen az áll a mi havi füzetünknek nézve. Ha a t. közgyűlés ezen egyetlen gazdasági közlönyünk sorsát kegyes lesz ápoló szárnyai alá venni, nagyra fog az növekedni, s abban a mértékben fogja jótékony sugarait szétárasztani, a melyben azt a részvét magában emelendi, mint a nap annál melegebb sugarakat szór, minél fölebb emelkedik a láthatáron.

Bocsánatot kérek, ha ismét a stájer egyesület példáját idézem. Ezen ritka practikus szerkezetű egyesület szabályai szerint, a részvényes arra is kötelezi magát, hogy évlapjait járattatni fogja. Ezen kötelezés nemcsak anyagi tartozást tart, hanem szellemi értéket is rejt magában. Nemcsak fizetésre kötelezi e szabály a belépő tagot, hanem arra is főleg, hogy az egyesület törekvéseit őrszettel kísérhesse, az általa terjesztett ismereteket, tapasztalásokat saját hasznára, előmenetelére fordíthassa, okuljon tehát, vagy oktasson, ha arra van képezve, hivatva.

A t. közgyűlés bölcsesége határozza el, ezen feletti practikus gondolatot, mely már másutt tetté vált, a mi havi füzetünkre is kiterjeszteni. Egy szellemi kapcsolással több lenne, mely a részvényest a társasághoz kötne le — az egyesület ügyeinek folytonos evidentiában tarthatása bizalmat, vagy férfias felszólalásokat idézne elő és végre az egyesület rendkívül terhelt pénztára egy teher leszállítása által

könnyebben lélegzelne. Most, a midőn 200-an köteleznők magunkat a füzetek hordatására, már teljesen fedve van a reá fordított költség; de ha csak felannyira emelkedik számunk, mint Styriában egy a honi szükségekhez mért tekintélyes gazdasági lapot állíthatunk elő. Az 1855-ben egyleti firma által megindított naptárunk megszüntetését, miután a testvérhoni naptárakkal ki nem állhattuk a versenyt, — a számitó józan eszélyesség parancsolta.

De egy erdélyi kis gazdasági közlöny életbeléptetése, vagy, ha már életbe lépett, fenntartása, hogy az éppen körülményeinkből s viszonyainkból felmerülő kívánatok és teendőkre legyen, úgy hiszem — nagyon is korszerű, sőt elhalaszthatlan életszükség.

5. A magas kormányhatalmi jótékony és szívélyes egybeköttetéseink nemhogy tágulnának, de mind szorosra fűződnek. Az országos adókövetés tárgyában közkezezen forgó munkát, egyik legújabb tanubizonyosság az irányunkban nyilatkozott jó akaratként, noha eléggé érthető okok miatt nem vezethetett ohajtott sikerre, az egész országra kiható fontos fölterjesztések és tagosítás, s hason érdeku tárgyakban szintén megoldásra várnak.

Határtalan tisztelettel s halával vagyunk főleg a fő m. herceg kormányzó magas személyiségéhez lekötelve, kinek buzditó s lelkesítő pártfogása, kérvényeinknek kihallgatásában s hatályos közbejárása által érvényesítésében, hazánk s főleg anyagi érdekeink szerencsés átalakulása felől alapos reményeket költenek, s méltányos várakozásainkban elcsüggedni nem engednek.

A mélyen tisztelt herceg kormányzó kegyességének lehet köszönni, hogy egyesületünk vezetése s felügyelete alatt a selymentenyésztésnek ideiglenesen egy rendszerezett tanintézete állott föl városunkban, 1250 pft e célra fordí-

tandó kifizetett alapítókével, holott egy igazgató és segédtanár alatt a különböző vallású és felekezeti ifjuság nagy számmal vett részt mind az elméleti, mind a gyakorlati oktatásban. Az intézet igazgatóságának körülményes jelentése a kivivott eredményről a t. közgyűlés eleibe fog terjesztetni. Bátor vagyok a t. közgyűlés e nagy fontosságu iparág iránt érdeklél viseltető tagjait fölkönni e zsenge, de minden tekintetben jeles intézetet méltóztassanak becses figyelmükre méltatni.

6. Mivel népek gyakorlatias irányát a tevékenységre s szorgalomra buzditó eszközök felhasználásában saját javunkra követni köteleseggünknek ismervén, a tárlatok eszméjét mi is felkaroltuk s alakulásunk ideje óta egyetlen év se mult el, hogy vagy terményeinket, vagy állatainkat közszemle, észlelés s egybe-hasonlítás végett ki ne állítottuk volna. Azt hittuk s hisszük jelenleg is, miképp tárlataink, mire szintén nagy szükségünk van, elszigetelt helyzetünkben az önismeret ariadnaei fonalszála it biztosan adják kezünkbe, mely a régi bölcs mondásaként a valódi út a bölcseségre — társas létben pedig a jólétre és boldogulásra.

Tárlataink, igaz költséggel járnak — de mint eddig, úgy a jelen évben is, Kolozsvár lelkes közönsége s áldozatkész magánosok, ott hol áldozni kell, mindig nyitott erszényéből folynak be azon összegek, melyekkel a honi ipart s szorgalmat érdeme szerint jutalmazni csekély erőnkhez képest mi is örömlünk tartjuk. Fogadják a lelkes férfiak s tisztelt hölgyek a közjó oltárára annyiszor letett áldozataikért a legszíves köszönetet s az egész gazdasági közönség halálát.

(Folytatjuk.)

a raktárak közt volt a hajdani pátrásiak sétateré, valamint az Aphrodité és Apollo temploma.

Pátrás kereskedése fontos és ezért az idegen hatalmasságoknak követői vannak itten; kiterjed a város kereskedése Triesztig, Anconáig, Nápolyig, Livornoig, Genuáig, Marseilleig sat. fő kiviteli cikkek az aprószőlő, bór, selyem, gyapjú, viasz és cedrus-gyümölcs.

Létezik Pátrásban hellen iskola, 4 néposkola, vesztglő-intézet, gazdasági vagy mező rendőrség, takarékpénztár, vámbíval, első folyamodványi és béke-bírói szék, tanács és alharminczadi hivatal.

DÉCESEY KÁROLY.

Marosvásárhely. Aug. 3. (Téglagyár.) Az ipar mezején felmerülő minden új vállalat a levelező figyelmét már csak azon befolyásnál fogva is megérdemli, melyet egyáltalában a gyár-ipar fejlődésére, a nemzetgazdaság egyéb ágaira, s különösen valamely város oeconomicai ügyeire gyakorol. — Ezen szempontból indulva ki, kötelességünknek tartjuk, e becses lapok t. olvasóit egy iparvállalatról értesíteni, mely kisebb alapon régóta létezett, de mely csak most oly kifejlődést nyert, mely jövőjét és hasznosságát biztosítja. Ezen a hazai ipart némileg, de városunkat felettebb érdeklő vállalat a nem sokára életbe lépendő új építési rendszer után czélszerűségét legteljesebb mértékben érvényesíteni van hivatva.

Az eddigelő Reich Károly firmája alatt fennállott, most pedig a város éjszakkéleti végében levő posta-rétre — mind fekvésére, mind a szükséges anyag jóságára nézt legkedvezőbb helyre áttételezt téglagyárt egy részvénytársulat kezeli. — A részvényesek névsora: b. Apor Károly, Bucher Miksa, Ilyés István, Lázár János, Reich Károly, Sándor János, Tolnai Gábor sat. arról biztosít, hogy a vállalat a kor igényeihez mérten elég üzleti tőkével beruházva, mind módjára, mind hatáskörére nézt városunk szűk határain túl terjedve állását, s hírét, melyet az itteni közvéleményben már is kivívott — mindinkább szilárdabbá alakítani fogja.

A gyárban most eleve 60 — 100 ember nyer munkát és kenyeret. Ezen városunknak diszére való és kövételre méltó például szolgálható gyár erkölcsi haszna abból is kitetszik, hogy sok munkátlan ember (kik eddigelő a főpiacon létező palinkarakatár előtt egész napokat heverészek) most künn dolgozik. — Az általunk ismételve meglátogatott gyárban a szép rend, és czélszerű felosztás a legkelemesebben lepett meg. A kézzel, de különösen a Londonból hozatott Clayton-géppel készített különféle téglák, kúrtók, padlásra való műtéglák, csepepek, alagsóvöcs sat. szilárdságra, csínosságra kívánni valót nem hagynak fenn. — A részvénytársulat a gyárnak még nagyobb kiterjedést adni szándékszik; már mostani alakjában egész Erdélyben legelsőnek mondható.

A vásárhelyi téglagyár mindenestre szép jövőnek nézhet eleibe, és alapítóinak nem lehet a legjobb sikert nem kívánnunk. — A f. é. nov. 12-én Kolozsváron teendő kiállításán — reméljük — a helyi téglagyár is lesz képviselve.

Marosvásárhely városa a csik-somlyói gymnasium alaptőkéje gyarapítására ezer pengő forintot szavazott meg. — Tegnap tartá meg a helyi tanácsban Juraschek tanácsos ur elnöklése alatt az országos vizsgáló bizottmány (Landes-Localisierungs-Commission) az új földadó-rendszer tárgyában ülését.

Y. Z.

Gerend. Julius 22. 1857. Sz. Erzsébetre megérkezünk. Már messziről kellemesen lepett meg a székely falu csinos fekvése. Különösen az újja teremtet szép udvarház. Azt gondolná az ember, hogy lehetetlen, hogy ne a leggondosabb férfi legyen ura e birtoknak. Nem! e szép birtokot ma gróf Kemény József özvegye született Lang Anna asszony bírja, a ki honleányi kötelességének tartja a rend, takarékság- és csínosságban példát mutatni, s hogy ezen czél eléértessék: nem hajhászsa a sokat ígérő, de keveset tevő jószágpusztító árendásokat, hanem: ha szert tehetett egy solid bérnökre, azt megtartani, s boldogítani is kívánja. — Egy ily példányához a rendnek, csínosságának és takarékságának lépünk be az udvarba! s méltányoljuk érdeme a miveltséget, hanem a csínossággal párosult háziasság. — Tán sokat is mondtam, s megsértem a t. férfiú szerénységét; de megenged — ha hontársaim érdekében teszem! — a bünt ostarozni — az erényességet közel ismeréssel kell jutalmazni. — Kis pihenés után a kertbe mentünk. Hat évet töltött t. barátunk a jószágban, már is a viharos időben az értetlenség által elpusztult gyümölcsfák helyett ifjak, az ő keze művei, kinalják gyönyörű gyümölcseiket. — Az Isten éltesse az ily fáradhatatlan férfiút, lelje sokáig örömét kedves gyermekei, s unokáiban. — Harmadnapra Sárdon (hol a templomnak nincs gazdája) kereszttől Segesvárra utaztunk. Az út mellé ültetett gyönyörű fásor mutatja, hogy nem kontár kezek, hanem ahoz értő egyének ültették. Engedelmet a kitérésért. A mult tavaszon B.-Hunyadra mentem, az út mellett valami bokrokat ültettek. Megörültem, azt gondolván, hogy eleven-kertet plántálnak, megál-

lottam. Hát mit csinálnak? Gyümölcsfákat ültetnek az út körül. — Némelyiket 6, olvasd hat hüvelyknyi széles gödröskébe tettek, ha nagyobb volt a gyökere, elvágta. Minek is az a gyökér, ha kell neki majd bajt magának. A szavam elállott ez okoskodásra, borús kedélyvel tovább mentem. A fát nem úgy szokás ültetni — ha azt akarjuk, hogy megeredjen, hanem úgy, mint illik, hogy meg is eredjen. Tán lesz oly jó olvasóm is, a ki szeretné tudni.

Nyáron, vagy még előbb, három vagy négy láb széles, két láb mélységű gödröket ásunk. A felső termőföldet jobbra, az alsó terméketlen földet balfelül rakván. A gödrökre egy kosár trágyát teszünk. A gödrök oldalai öszi megérnek, beomlanak. Mikor a falevél lehullott, az elültetendő csemetét két lábnyi körben, (ha ifjabb a fa, 1½ lábnyi körben) kiassuk. — Ugyanannyit metszünk el az ágaiból, a monnyit elvágunk a gyökereiből. Megjegyezvén, melyik oldalával volt délnek az eredeti helyén, ugyanazon állásban az új gödröbe tétetik. Gyökerei körül a jobbfelül levő kihányt föld tétetvén. Mielőtt a földjét köröskörül megtapodnók, egy kártya vizet öntünk reá, ezt hívják iszapolásnak. A víz az iszapot a gyökereire tapasztja. A fa megered, s dús növekedésnek induland. — q. e. d. A b.-hunyadi fák pedig egyről-egyre mind kiszáradának. Kár volt a napszámot reá vesztegetni. Már ha Hunyadi jöttem, utazunk a Szilágyba.

Az útfélen a mint a b.-hunyadi síkságról behalad az út a regényes bércek völgyei közé, Sebes és Csucs között, egy elegans urilak vonja magára az út figyelmét. — Gödrös, kietlen hely volt a melléke néhány év előtt, — eddenné vált a művész keze alatt. Az egész épületben a symetria, s jó ízlés kitűnő, tágas termei ablakait virágok izletes rendezéssel ékesítik. Mellette nagyobb-szerű raktárak, ugylátszik fakeskedésre építvék. — A mint hallám, e kies lak eladó. Tulajdonosa Erdély fia, a bécsi polytechnicum növendéke.

Csucsán megnézhetjük az úgy nevezett, „kása molnár“. Így nevezi a nép azon művészt, kinek családja jelenleg a b. Jósikák fogadóját tartja. — Ő gyöngykása és szítás malmot épített. Oly ekét láthatni nála, melynek gerendelje orsókól van, forog, hogy a surlódás kevesebb legyen. — Láthatni fogas hengert, és boronákat. Jelenleg egy a vizre alkalmazandó fuvalya hangszere dolgozik!... Panasolja, hogy a malmát elakartja perelni! nem sajnálja senki 11 árva gyermekét. — Hát ez a művész sorsa, az egész világon? — Hogy költségeit némileg kikapja, egy zöldinpet akart rendezni! a program-mot megírta! s minden ember kikacagta. — Kár volt kikacagni; megkellett volna íratni javítani. A molnár, a gépész, a fuvalya-művész... ha nem tudna is Cicero ékesszólásával írni! — becsülbi kell!... kiigazítani... nem kinevetni. Nála a finom gyöngykása (németül Ulmer-Gerstel — nem baj, ha Csucsán készült is) kupája 16^{8/10} pengő kr.

Menjünk át a Meszesen. Belátunk a Szilágyba! Szomorú kép tűnik előnkbe a krasznai határon. A jég elpusztította a vetéseket!... Krasznán annyi az értelmes tanult ember... Hányan biztosították gabonáikat?

GIRÓKUTI.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

— Hutarai Lukács Sándor testvérhonbeli tudós hazánkba „Selyem és eparfatermesztés“ről irt rópiratkájából 25 példányt küldött az erdélyi gazdas. egyesület elnökéhez, azon megkéréssel, hogy azokat oly néptanítók- és nevelőknek ossza ki, a kik ezen gondos ápolás mellett szép jövőre számítható gazdasági iparág iránt eddigelő feltűnőbb rokonszenvet tanúsítottak. Fogadták a figyelemért meleg köszönetünket.

Kapcsolatban ezzel egy más újdonságot is sietünk olvasóinkkal közölni, Tunyogi Cs. József az erdélyi gazd. egyesület felügyelete alatt álló selyemtenyésztési ideiglenes tanintézet főtanára ugyancsak selyem- és eperfa-tenyésztésről irt kézikönyvét e napokban végzi be, s annakutánna a gazd. egyes. igazg. választmányát annak kinyomtatására fogja felkérni, mely nyomtatott kézikönyv aztán előadásainál vezérfontul legyen. Volt alkalmunk egyes cikkekkel látni, s egyébként is tudjuk, hogy a tisztelt tanár ur már csaknem két évtized óta gyűjt, tanul, tanít, sőt gyakorlatilag foglalkodik e téren. Okunk van hinni, hogy e rópirat a mi körülményeinkhez egészen illőleg fog összeállítani; mihez képest azt is hisszük, hogy a választmány nem fog vonakodni, annak kinyomtatását a selyemtenyésztési utalványozott alaptól eszközölni annyival inkább, mivel a nélkül a tanítás és az ide vágólag tudni szükséges eszméknek nagyobb körben ugyszólván országsszerte elterjedése csaknem lehetetlen.

— A mult héten ismét egy önkívégzési eset fordult elő városunkban. A szerencsétlen egy legjobb korabeli mészáros volt.

— Beszélük, hogy a napok egyik éjjelutánján az Óvárt „megölnek, megölnek“ kiabálás alarmozta. A Károlina-kórházból egy örültnék sikerült megszabadulni, s üldözői elől a közel katonai kórházba kívánt szerencsétlen embertársunk menekülni: egyik örült laktanyáról a másikra, mert még eddig nálunk e két — egyébiránt igen rendesen kezelt — kórház ad e szánandó betegeknek ápolást. A m. kormány egy országos tébolyda építése alapjául, mint mindenki tudja, nagy sorsjátékot rendezett, melynek huzása f. évi decemberben foly le, ki e jótékony gondolat kivételére néhány — nyereségre is igényt adó — forintot sajnál, legyen csak egyszer tanuja az ily éjjeli rémes jeleneteknek, melyek a sötét éjben gyakran ablakzúzással kezdődnek, hol gyakran a két kórház örülte a vadkiáltásokban egymással versenyeznek, — akkor bizonyára meg fog győződni, hogy a m. kormány ez intézkedése minden emberbarát legmelegebb részvétét érdemli, és sietni fog egy sorsjegyet vásárolni,

mely által e szerencsétlen emberek sorsa enyhítésére egy főnyezmet hoz áldozatul.

— Sietni kell a Budapesti szemlére való előfizetéssel, mely folyóiratra, mint irodalmunk egyik legreményteljesebb vállalatára, újra felhívjuk hazánkfiat s különösen a hazafiakat a szépre és jóra legjobban ráhajtani tudó, gyűlékony és gyűjtő kebelű honleányoknak figyelmét. Célja e vállalatnak figyelemmel kísérni a tudományok és szépművészetek jelenállását hazánkban és hazánkban kívül. Derék szerkesztője Csengeri Antal felhívja az előfizetni kívánókat, hogy miután e vállalat könyváruai uton nem lesz kapható, szíveskedjenek — s mi azt teszszük hozzá — siessenek az előfizetési pénzt augusztus közepéig, legfőkébb harmadik hetében Pestre beküldeni. Az első füzet akkor kerül sajtó alá, s a nyomtatandó példányok számát az előfizetők számához szabják. Hasonló nagy vállalatnál, hol a papír is sokba kerül, nem lehet feles számú példányok nyomtatásával a költséget kocz-kázatni.

Az előfizetési díjt (10 nagy füzetért a legnagyobb nyolczadréttel, a postai költséget is beszámítva, 10 pengő forintot) akár egyenesen a Budapesti szemle kiadó-hivatalába (Pest, széputca, 3 sz.), akár Pfeifer (előbb Emich) vagy Ráth Mór ur (a „Vastuskóhoz“) könyvkereskedésébe kell felküldeni. A gyűjtők tiszteletdíjúl kapják a 10-dik példányt. Mi pedig azt kívánjuk, hogy a szerkesztő vállalatának, melyet irodalmunk csaknem valamennyi kiválóbb ereje igérkezett gyámolítani, szintannyi előfizetője legyen mint a „Revue des deux Mondes“-nak, mint a melyet maga is utánozni és pótolni kíván, a magyar közönség számára.

— A birodalombeli aratásról eddigi hivatalos jelentések nyomán azt írják Bécsből a „B. H.“-nak: hogy az általában jobb a közepszerűnél, s némely gabna termékeny vidékeken kitűnő volt. Magyarországi lapok szerint, a kukuricák nagyon elkezdte viselni a tartós szárazságot, úgy hogy abból csak negyed-résznit termést várhatni. Ugyanazt mondhatjuk mi is erdélyiekül a mi kukuricánkról, a mely ha eső egyhamar, még pedig ugyan rövid idő alatt nem lesz, szűken fog teremni.

KÜLFÖLD.

Franciaország. A francia császár és császárné f. hó 5-dikén Osborneba elutaztak, a honnan 10-én várják vissza Párisba. — Beszélük, hogy a francia kormány a merény indítóinak kiadatása iránti követelésével fel fog hagyni. Bizonyos körökben állítják, hogy a császárnak e merénylet történetét igen is tulozva adták elő azon ministerei, a kik az orosz szövetség érdekében mindenképp szakítást kívánnak Angliával előidézni, s ismét Persigny volt, a ki sajátkezű levelében a császár előtt följegyezte az egészet, s megmutatta, hogy a francia kormány méltánytalan kívánnal fordult Angolországhoz. A császár tanácsosai közül tehát azok, a kik az osbornei utról le akarták beszélni a császárt, tökéletesen meg vannak verve, s az angol szövetség helyeslői e körülménytől új erősülést várják a két tengeri hatalom között kétségekivül meglazult viszonyok.

— Az „A. Z.“-nak egy párisi levele szerint ottan remélik, hogy Napoleon császárnak Osborneba utazása olyszertű kiegyezést hozand létre, melynél fogva Angolország a szuezi csatorna ellenzésével, Franciaország pedig ezért a dunai fejedelemségek egyesítése iránti tervével felhagyand. A „Patrie“ is jelenleg az angol-francia szövetség fennállása mellett oly nagy hévvel kel sikra, a minőt hivatalos párisi lapoknál régideje nem tapasztaltunk. A Szajjánál váltig aggodni kezdtek az Ausztria és Britannia közti létrejöhető bensőbb szövetség miatt, kivált mióta a „Journal des Débats“ Ferdinand Miksa cs. kir. főhígnék Sarolta belga kir. hgnöveli összekelése alkalmából azon valószínűsége utalt, hogy Lipót királynak közbenjárására Ausztria és Angolország közt szövetség fogna köttetni, melyhez későbbben talán Poroszország is csatlakozni fog. A „Patrie“ most válaszol a „Débats“ ezen cikkére, a mely legfelsőbb helyen nem igen tetszett. Azon politikai jelentőséget, melyet a „Débats“ ezen házasságnak tulajdonit, elvitáznai s egyszersmind bebizonyítani igyekszik, hogy se Londonban, se Brüsszelben még csak nem is gondolnak ily szövetségre; hogy a világ érdeke, üdve az angol-francia szövetségtől függ, hogy ez ausztriai-angol szövetség mellett nem állhat meg; s hogy Lipót királynak bűnül rónak fel Párisban, ha segédkezet nyújtana a London és Bécs közötti szövetség helyreállítására.

Anglia. A „Times“ úgy hiszi, hogy Delhi az özszeesküvés központja; régi dolog Indiában: összetölnök mindenfelől, s egy csapásra elbánunk velök. A brittek Indiában nem tartanak a dolog rossz kimenetelétől. Meg vannak győződve, hogy mind a hadsereg, mind a közigazgatás jó kezekben van. A börze is kedvezőbbnek találta az érkezett részletes tudósításokat, mint várta.

A lázadás okai közt egy jóslatot is említnek, melyet 700 év előtt egy fakir tön Pendzabbán, s melyszerint a hedzra 1260. évében, tehát 1864-ben lesz vége a nazarenok (tehát az angolok) uralkodásának Keletindianban. Az audei exkirálnál fölfedezett iratok szerint a forradalom az özsze európaiak kiirtását, s a régi mahomedán császárság visszaállítását tűzte czélul. A plassayi csatával 1757 jun. 23-kán lett vége a mahomedánok uralmának Indiában, s a mahomedán papok 100 évet jóslottak az angol uralomnak.

Az „A. Allg. Z.“ aug. 2-ki számában ujabb is fel-

merült a hír, — melyet az angol tudósítások is közöltek és újra visszavontak — Delhi bevételéről, még pedig — a mi az egészben érdekes — némi részletekkel. Azt mondják, 30,000 ember, nő, gyermek veszett el ez alkalommal. A britiek 24 órát engedtek a lázadóknak, hogy családukról gondoskodjanak, s aztán elhamvasztották a várost. Most minden csendes a város közelében. Néhány nap múlva megtudjuk a valót.

Belgium. Ferdinánd Miksa főherceg és Sarolta belga kir. hűnő Ő Fenségeik egybekelését jul. 27-én ülték meg a brüsseli, palotában. Brouckere polgármester fél 11 órakor hajtá végre a kék teremben a polgári házasságot, megható beszédet intézve a Fenséges párhoz. Az okmány aláírása után, a vallásos szertartást a mehelni hibornok érsek végé, s az egészet este száz terítékre nagy ebéd fejezte be.

— Az A. A. Ztg.-nak írják Brüsseltől, miképp a piemonti kabinet viselete fájdalom, még távolról sem olyan, hogy annak folytán közeli őszinte kiengesztelődést lehetne Turin és Bécs között reményleni. A Brüsszelben levő piemonti ügyviselő ugyanis Cavour gróftól utasítást kapott, hogy Sarlotta belga k. hercegnének Maximilián ausztriai főherceggel történt összekelésénél ne jelenjen meg.

Olaszország. Egy nap olyi jegyzéket várnak, a melyben egész Európa előtt ki lesznek tárva a forradalmiak tervei, s különösen a muratisták lesznek a legveszélyesebb emberekként feltüntetve. A „Gazette de France“-ban közölt vallomások szerint a muratista párt Napolyban hatalmas, párhiveinek száma, s tekintélyénél fogva, számos nemesek, s gazdagok tartozván ahoz.

— A saprii felkelők vallomásai szerint Murat Lucian hg. fiának kellett volna a megtámadási hadoszlopok egyikét vezényelni, mihelyt a muratista párt a partra szállást cél- és időszertinek tartandotta. Az új dynastia miniszteriumának megalakítására a névsorozat szintén készen volt.

— Hire volt miképp az olasz államok (Szardínia kivételével) valamennyien egyezsége léptek volna egymásközt azon czélból, hogy jövőben minden kitörhető forradalmi kísérlet ellen egyetemen legnének föl, s Ausztria is csatlakozott volna e szövetséghez. „Börsenhalle“-nak különben jól értesülni szokott levelezője ama hírek ellenemond.

Jul. 29-én Genuában az „Italia del Popolo“ mellékletében Mazzini nyilatkozata megjelent „a helyzettől.“ M. előadja, minő részt vett az utóbbi mozgalomban; tagadja, hogy rablás és aláaknázások voltak volna az

összeesküvők czéljai, s azt adja elő, hogy a genuai mozgalom nem a piemonti kormány ellen volt intézve, hanem csak azon czélja volt annak, hogy a Genuában létező eszközöket nyerje meg a forradalom gyámolításához, s Piemontot a forradalmi háborúba bonyolítsa. Végül azt nyilvánítja, hogy nem nyugszik, míg czélját el nem éri.

U P O S T A.

Stambulban a nagy diplomatai ütközet megtörtént a nélkül, hogy Anglia és Ausztria a többi hatalmak követivel egyesült Franciaország előtt hátráltak volna. A fényes kapu fényesen állja a sarat, mert hiszen az ő tulajdon bőre, sőt lelke, létezése körül forog a kérdés, azért hát erősen is kell tartania magát az istenadónak. Reshid pasának Ali pasa általi felváltása úgy látszik semmit sem változtatott a kapunak a moldvai választások megsemmisítésébe belé nem egyező szilárd állásán. Az új nagyvezér nem ijedt meg a francia Menczikofftól, sőt még biztosít is legközelebbi sürgönyében a bécsi kormányt, hogy ő rendületlenül azon elvek szerint fog eljárni, melyeket a párisi tanácskozmányon is képviselt. Thouvenel báró tán még igen is heveskedve jár el biztatásában, hogy majd a császárnak, ha netán igen előre állított unios politikáját az osbornei összeövetel módosítaná, több oka lehessen stambuli képviselőjének elhamarkodott lépését helyteleníteni.

E tárgyban a félhivatalos Oestr. Corr.-f. hó 6-kán imezt közli:

„A Stambulból legközelebb érkezett távirati tudósításokból értesülünk azon stadiumról, melybe a moldovaországi választási operációk következtében kifejlődött krízis lépett.

„Miután a francia követ a megtörtént választások megsemmisítésé határozottan követelte, a portaf. hó 4-kén késznek nyilatkozott Moldova és Oláhország kaimakáimait személyesen a török fővárosba hini, hogy a választásoknál eljárás pontosabb vizsgálat alá vétessék.

„Thouvenel ur azonban azt hitte, hogy ő ez ajánlatot sem fogadhatja el, s a választások rögtön, s föltétlen megsemmisítéséhez ragaszkodott, s kinyilatkoztatta, hogy megtagadás esetében lobogóját 24 óra múlva behuzatja.

„Erre a porta f. hó 5-én fennebbi ajánlatát ismételte, azon hozzátétellel, hogy azon esetre, ha Thouvenel ur megmarad a mellett, hogy e választ megtagadásnak tekintse, a porta kénytelen minden felelősséget a kö-

vetkezményekért egyedül reá hárítani. Ezzel jelenté egy-szerszmind, hogy a szultán irásban fog fordulni a francziák császárához.

„Ennek következtében a francia követ bevonatta lobogóját, de Alipasát a külügyek miniszterét mégis értesíté, hogy csak néhány nap múlva utazik el.

„Ez utóbbi körülmény helyt enged még a reménynek, miszerint még nem tűnt el mindenkilátás e viszálynak békés kiegyenlítésére.“

Az „Öst. Corr.“-nek Stambulból f. hó 6-ról Bécsbe 8-kán érkezett távirati sürgönyei szerint Francia- Orosz- Poroszország és Szardínia képviselői az előtti nap együtt, közös jegyzékben a portának tudtára adták, hogy diplomatai összeköttetéseiket vele megszakították s készen állanak Stambul elhagyására.

A koczká tehát el volna vetve s az első közvetlen lépés egy új világháború felé megtéve egy oly kormány követje által, a melynek ismeretes jelszava: a császárság béke. Ki engedjen már e béke kedvéért a dolgok enynyire feszített állásában? A béke császára természetesen, hisz azért viseli e jámbor jelszót — vagy tán csak itt is egy ügyes névcsinnel alakoskodik. Az angol és osztrák hátrálásról szó se lehet, sőt jól értesült körökben (Bécsben) bizonyosképpen állítják, hogy Palmerston lord már ki is nyilatkoztatta, hogy készebb a legvégsőre, de a Dunafejedelemségekben még sem engedi a tért Oroszországnak.

Enged, nem enged a francia kormány, annyi igaz, hogy az unio zászlajának heves lobogtatása által már is veszélyes izgatottságot idézett elő, mely igen könnyen komoly mozgalmakban fog végre az alsó Dunánál kitörhetni, s éppen ezen mozgalmak megelőzése végett tartják igen sokan legközelebb megtörténendő eseménynek a fejedelemségek katonai megszállását; s ha ez a fejedelemségek két szomszédja által egyszerre talál megtörténni, avagy egyiknek ily nemű lépése a másikat is tette ösztönzi, miben egyáltalában nincs lehetetlenség, akkor csak egy kis véletlen, valamely előre talán nem is látható surlódás az egymással különben is oly feszült viszonyban álló két szomszéd között, és az örökbékének ideje lejárt.

Bécsi bűrszén. Augst. 8-kán Erdélyi urb. pap. 86¹/₂ Magyar urbéri pap. 81 Nemzeti kölcsön 84⁹/₁₆ Arany pénz 7¹/₄, Ezüst 5¹/₂.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(222)

STEIN JÁNOS-nál Kolozsvárt és minden könyvárusnál kapható:

SPRACHLEHRE

um nach Ollendorfs Methode mittelst Selbstunterricht in der kürzest möglichen Zeit französisch, deutsch, englisch, italienisch, russisch, spanisch, ungarisch, wallachisch und türkisch geläufig sprechen und verstehen zu lernen. mit Gesprächen des gesellschaftlichen Umganges, Redensarten und Vocabulären in allen neun Sprachen. von J. N. Szöllösy, ára füzve 4 ft.

SZÁZ TÖRTÉNELMI REGE,

összeírta KÖVÁRY LÁSZLÓ ára 1 ft. p.

TÖRTÉNELMI ADOMÁK,

összeírta KÖVÁRY LÁSZLÓ, ára 1 ft. p.

EGYHÁZI IMAKÖNYV

Eredeti imák. Írta MEDGYES LAJOS.

Csinos kemény kötetben 2 forint 30 krajczár pengő.

(217)

Alólt porcellán raktárában b. középútcza 462 szám alatt.

Ujból nagy mennyiségű edény érkezett, melynél fogva dúsan van ellátva a legjobb minőségű valódi porcellán — nemükkel kitűnő olcsó árban; mely gazdasági tekintetben is, úgy tartósságára mind szépségére nézt, minden más fajú edényt felülhalad; ennél fogva minden háztartásnál nélkülözhetlen és legjobban ajánlható.

A sokféle legújabb színezet, aranyozású és formájú asztali terítékek 6—12 személyre, úgy szintén a theás és kávé edények nagyszerű választékkal, mindenki kívánságát és szükségét teljesen kielégítendik. Ezen kívül gazdagon el van látva a raktár: mosdó-edényekkel, gyümölcs-kosarakkal, virágtartókkal, író-eszközökkel, kenyér-kosarakkal, virágcserepekkel, confectiones tállakkal, igen szép apró csemegé-tányérrakkal, tejes csebrekkel, vajlartó szelencékkel és még számtalan toltelle és luxus-tárgyakkal.

E raktár nagyszerűsége úgy, mint az edények szépsége mindenképpen meg fog lepni. SZENKOVITS MÁRTON.

(166)

Stein Jánosnál Kolozsvárt

s minden könyvárusnál kapható:

MIKÓ IMRE gróf. Erdély történelmi adatok. 2. kötet füzve 3 ft. —
KEMÉNY GÁBOR báró. A nemzetek fejlődéséről 1. köt. füzve 1 ft. —
IRINYI JÓZSEF. Dicső napok 3 köt. 2 ft. 30.

EREDETI HALOTTI IMÁK.

előfordulni szokott alkalmak- és esetekre.

Írta MEDGYES LAJOS. Ára 1 ft. pp.

(4—8)

(233)

A triestti es. k. szab. Riunione adriatica di sicurtà alólt főügynökségének van szerencséje a n. é. közönséggel tudatni, miképp fel van hatalmazva:

1. Biztosításokat tűz és villám ellen, az az oly ingó és ingatlan tárgyakra, melyek a tűz általi veszélynek vannak kitéve u. m.

Lakó-gazdasági és gyári-épületekre, az azokban levő bútortárgyak, árucikkre, raktárakra, gabonára, mind szalmában a szabadban vagy csűrben, mind kicsepeelve; továbbá szénára és minden más marha-eledel gyűjtményekre sat.

2. Biztosításokat utazó vagyona-ra vízen vagy szárazon.

3. Ugyszintén jégverés ellen minden gabona-nemekre, kereskedelmi-növényekre és szőlőre, az azonnali és telyesértékbeni kártérítés kötelezettsége mellett.

4. Biztosításokat az ember életére, pénzümőgekre, nyugdíjakra és házassági adományokra a legolcsóbb díjtételek mellett, —fogadni el.

Szabályok, díjlajstromok és biztosítási kérvények, az alólt főügynökség iródjában ingyen kaphatók, a hol mindenféle, a biztosítási

ügyet érdeklő felvilágosítás is készséggel megadatik:

a kolozsvári főügynökségtől,
Wokál János.
Iroda bel. monost. utca 178 sz.

(235)

(1—3)

Vendégfogadó-megnyitás.

A t. cz. helyi, különösen az utazó közönséget van szerencsém értesí eni, hogy Maros-vásárhelyen a főpiacz közepén, a legszebb és legalkalmasabb helyen lévő „Apolóhoz“ címzett volt nagy kétemeletes házat má-tól kezdve a legízletesebben bútorozott illő számú vendégszobákkal, ét- s teke-teremmel a szükséges istállókkal ellátott meg a t. cz. utazó közönség korszerűtlen minden kívánságának és kényelmének megfelelő szállodául az

„OROSZLANYHOZ“

czím alatt megnyitottam.
Maros-vásárhely, jul. 22-kén 1857.
Rosenbaum Adolf

(219)

(4—8)

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében

Kolozsvárt kapható:

HOIT SY M. Dinnyetan, vagy a dinnye növény s annak termesztésénél előforduló tárgyak elméletei ára 30 kr.

SZATHMÁRY K. Magyarhon fénykora történeti regény 3 kötet ára 3 ft.

A FINOM Társalgó, útmutatás jó társaságokban, névnapi menyegzői s több más társas körökbeni udvarias beszéd, s udvarias viselet meg szerzésére ára 48 kr.

GYURKY A. Szőlőszeti és Borászati közlemények, tudomány s gyakorlati tapasztaláson al. ult hasznos utasítások, értekezések, s statisztikai adatok, 6 füzetbe ára 2 ft 40

GAÁL A. A hasznos szőlőművelés gyakorlati módja ára 40 kr.

A NŐVÉREK

regény

b. EÖTVÖS JÓZSEF-től

2 kötet 4 ft. p. p.

VÖRÖSMARTY

mellszobra 4 pengőf.

HUNYADI JÁNOS

szobra 8 pengőf.